

ПРОБЛЕМА ГОМОСЕКСУАЛЬНОСТІ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У другій половині ХХ ст. починається докорінна зміна людського світогляду, й паралельно картини світу, суспільства, культури, трансформуються реальність, набуває нових ціннісних констант, що потенційно містять у собі нові якісні характеристики людини. Зазнають зміни та отримують інші функціональні риси такі фундаментальні онтологічні поняття як простір, час, релігія, любов, стать та на їх уламках вибудовуються нові фрагменти буття, де любов стає сексуальним потягом, стать – гендером, простір та час – віртуальними аналогами, релігія – сферою релігійних послуг, культура – мультикультуралізмом.

Однією з таких соціокультурних проблем, що позначилася наприкінці минулого століття, стала проблема гендерних відносин, аспектом якої виступають одностатеві зв'язки. При цьому йдеться не про сам феномен гомосексуальності, який існує із найдавніших часів, а про гомосексуальність як антропо-соціокультурну проблему, основним суб'єктом якої є особа з її громадянськими правами та свободами. Сьогодні перед суспільством стоїть питання визнання, перш за все, чоловічої гомосексуальності нормою, а представників гомосексуальних спілок особистостями, рівноправними всім іншим людям, дотримання особистих і громадянських прав і свобод сексуальних меншин.

Аналізуючи гомосексуальні зв'язки як культурно-історичний феномен, можемо відзначити кілька підходів для його розуміння.

Елемент виховання, дорослішання та залучення хлопчика до чоловічого світу. Від прадавніх часів йде сакралізація гомосексуальності, коли у племенах обов'язковим етапом змужніння ставали обряди-ініціації, коли дорослий чоловік бере на себе функції провідника у дорослий світ чоловіків, вступаючи з юнаком у сексуальний контакт. В античності, у Платона, наприклад, тільки гомосексуальний союз породжує духовне безсмертя, – адже філософи Давньої Греції виходили із розуміння жінки, як нездатної до філософських роздумів, й союз з нею не сприяв інтелектуальному багатству партнерів. Такий підхід до розуміння гомосексуальних відносин повністю живає себе разом із дорослішанням цивілізації та у сучасних розвинених суспільствах не зустрічається.

Елемент стратифікації. Тут гомосексуальність постає як спосіб ієрархічного поділу у суспільстві, коли нижчий за статусом має виконувати волю вищого (господар використовує раба для сексуального задоволення,

старший – молодшого, сильний – слабкого і т.д.). Подібний тип відносин також йде з давніх цивілізацій (період рабовласницького суспільства, коли одна людина, його тіло, праця належать іншому. Варіації таких відносин існують і досі у формах дідівщини в армії чи в'язниці, педофілії та ін. Такі гомосексуальні зв'язки можна розглядати як відносини панування над особистістю, приниження її гідності.

Елемент самоідентифікації. Тут гомосексуальність, з одного боку, пов'язана з дорослішанням людини, коли підліток шукає себе, пізнає своє тіло, вступаючи у різні гетеро- чи моно-статеві взаємини. З іншого боку, гомосексуальність у даному контексті є елементом епатажу, потребою виділитися з натовпу, показати всім свою інакшість, це форма боротьби проти авторитаризму, виконання чужої волі тощо. Цей контекст розуміння гомосексуалізму найбільш яскраво проявляється в епоху постмодернізму, який декларує відмову від будь-яких заборон і стандартів, плюралізм, де головною цінністю виступає індивід, його потреби та бажання, особливості внутрішнього «Я», несхожість на інших.

Елемент досягнення гармонії внутрішнього «Я», екзистенції із зовнішнім світом. У такому аспекті гомоеротичний зв'язок заявляє про себе лише останнім часом.

Історія гомосексуалізму є історією дискримінації, упереджень, огиди та інших негативних реакцій на феномен одностатевих відношень, які були в різний час прирівняні до морального нігілізму, злочинності, психічного відхилення тощо. Лише наприкінці ХХ ст. стала спадати хвиля репресій та засуджень гомоеротизму, з'являються наукові дослідження у цій галузі, що підтверджують «нормальність» геїв, їх психічне здоров'я (Ф.Кінсі, Е.Хукер й ін.), активізація численних рухів на захист геїв призводить до правової реабілітації гомосексуальності: у 1973 р. американська психіатрична асоціація виключає гомосексуалізм зі списку психічних захворювань, за цим багато країн скасовують кримінальне переслідування геїв; у 2011 р. Рада ООН з прав людини ухвалила резолюцію, що забороняє дискримінацію з урахуванням сексуальної орієнтації. Для громадської думки конкретних суспільств прийняття гомосексуальності як норми коригується наявними стереотипами й культурними асоціаціями, мірою ліберальності соціуму тощо. Зокрема, опитування, проведене у США в 2011 р., показало: громадяни не лише не відмовляють геям в їх особистих правах, а й 53 % опитаних виступають на підтримку одностатевих шлюбів та виховання дітей геями.

Різні гомосексуальні організації поступово доводять власне право на сексуальні уподобання, вибір партнера, якщо подібні відносини складаються за взаємної згоди, без застосування психологічного та іншого тиску, насильства тощо. Й це не суперечить нормам моралі, не відкидає особистісне начало Іншого, і відповідно людина, що вважає себе представником сексуальних меншин, у межах даного розуміння, має повне право на власні погляди та переваги.